

Kommunrevisorerna informerar

Granskning av fritidshemmet

Granskningens inriktning

Varje kommun ska erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola. Fritidshemmet kompletterar utbildningen i nämnda skolformer och syftar till att ”stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation”.

Om det föreligger brister i styrningen av fritidshemmet finns det en risk att det får negativa konsekvenser på elevers utveckling mot målen i läroplanen samt negativt påverka förutsättningar att erbjuda en meningsfull fritid och rekreation.

Resultat

Granskningen visar att för- och grundskolenämnden inte har satt upp särskilda mål för fritidshemmet, utan hänvisar till att verksamheten i hög grad är lagreglerad. I nämndens verksamhetsplan framgår dock att, och hur, det lagstadgade (och det kommunala grunduppdraget) ska följas upp.

Såväl de faktiska som de relativa kostnaderna för fritidshemmet är höga. Det uppges främst vara en konsekvens av att andelen elever som är inskrivna i fritidshemmet är högt, men också att personalen i hög grad är behörig för uppdraget. Andelen legitimerad och behörig personal i Umeå kommuns fritidshem ligger över rikets genomsnitt. På fyra av totalt 44 enheter saknas dock helt legitimerad och behörig personal.

De rektorer som intervjuats inom ramen för granskningen bedömer att de överlag har goda förutsättningar att bedriva en god verksamhet. Resurser fördelas till fritidshem i en modell som beaktar elevernas olika förutsättningar och behov. Merparten av de intervjuade menar att rektor har förutsättningar att leda det pedagogiska arbetet i fritidshem och att de också gör det.

Granskningen har visat att budgeterade resurser inte fullt ut används inom den verksamhet som de är avsedda för. Personalkostnader belastar fritidshemmet även om personal arbetar med verksamhet i skolan, såsom särskilt stöd.

Lokalerna är i delar ändamålsenliga. Vid merparten av enheterna har fritidshemmet tillgång

till anpassade lokaler, men då elevantalet i många fall är högt motsvarar inte tillgången behoven. Flera enheter har svårt att erbjuda elever en miljö anpassad till rekreation.

Huvudmannen bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som berör fritidshemmet. Bland annat genomförs en enkät till elever som berör trygghet och inomhusmiljö. Uppföljning, analys och åtgärder till exempel vad gäller resurser samt storlek och sammansättningar av grupper saknas.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att för- och grundskolenämnden genom sin styrning i allt väsentligt säkerställer att fritidshem erbjuds och utformas enligt skollagens och läroplanens krav och beslutade interna riktlinjer.

Rekommendationer

Utifrån våra bedömningar rekommenderar vi för- och grundskolenämnden att:

- följa upp hur fritidspersonals arbete i fritidshem, förskoleklass och grundskola konteras och vidta åtgärder till exempel genom antagande av riktlinje för att säkerställa att kostnader i så hög grad som möjligt konteras på den verksamhet i vilken det faktiska arbetet sker.
- säkerställa att det vid fritidshemmet finns tillgång till lokaler som bland annat ger möjlighet för vila, läsning och umgänge under lugna former.
- stärka det systematiska kvalitetsarbetet, dels vad gäller områden för särskild uppföljning såsom gruppernas sammansättning och storlek, dels vad gäller struktur utifrån redovisning, analys, åtgärder att vidta och uppföljning av vidtagna åtgärder.